

Return, Renewal, Radical Transformation

An In-depth Exploration of *Teshuvah*

R. Yonatan Cohen rabbiyonatancohen@gmail.com

THE WEXNER HERITAGE PROGRAM

2013 NEW MEMBER INSTITUTE

The weeks leading up to the High Holidays give us a unique opportunity to focus on the concept of *teshuvah* (repentance) and its place in our lives through the study of classical Jewish texts. In these sessions, we will trace the origins of *teshuvah* in the Bible and prophetic writings, as well as its early interpretation in rabbinic sources. We will then examine Maimonides' unique approach in the context of other Jewish medieval thinkers. Our series will conclude by focusing on the modern thought of Rav Nachman of Breslov, Rav Kook, and Rav Soloveitchik. Through this study, we will witness how *teshuvah* develops from a ritual to an ethical, philosophical, and psychological endeavor. This series will invite participants to experience even ancient Jewish ideas as ever-evolving, dynamic and rich with personal meaning.

<p><u>1. Psiktah De-Rav Kahanah 24</u></p> <p>7. <i>Good and upright is the Lord, because he doth instruct sinners in the way</i> (Ps. 25:8). When Wisdom is asked, "The sinner – what is to be his punishment?" Wisdom answer: <i>Evil which pursueth sinners</i> (Prov. 13:21). When Prophecy is asked, "The sinner – what is to be his punishment?" Prophecy replies: <i>The soul that sinneth, it shall die</i> (Ezek. 18:4). When Torah is asked, "The sinner -- what is to be his punishment?" Torah replies: Let him bring a guilt offering in expiration and his sin shall be forgiven him. When the Holy One is asked, "The sinner – what is to be his punishment?" the Holy One replies: In penitence let him mend his ways, and his sin shall be forgiven him. Hence it is written, [At one and the same time] <i>kind and strict in judgment is the Lord</i> (Ps. 25:8). R. Phinehas commented: How can He who is strict in judgment be called kind? And how can He who is kind be called strict in judgment? <i>Because he doth instruct sinners in the way (ibid.)</i> – that is, He teaches sinners the way to act in penitence. Therefore Hosea, admonishing Israel, said to them: <i>Return, O Israel</i> (Hos. 14:2).</p>	<p><u>1. פסיקתא דרב כהנא כד - שובה</u></p> <p>[ז] טוב וישר י"י על כן יורה חטאים בדרך וג' (תהלים כה: ח). שאלו לחכמה החוטא מהו עונשו, אמרה להם וחטאים תרדף רעה (משלי יג: כא). שאלו לנבואה החוטא מהו עונשו, אמרה להם הנפש החוטאת היא תמות (יחזקאל יח: ד). שאלו לתורה חוטא מה עונשו, אמרה להם יביא אשם ויתכפר לו. שאלו להקב"ה החוטא מהו עונשו, א' להם יעשה תשובה ויתכפר לו, הדא היא דכת' טוב וישר י"י וגו' (תהלים כה: ח). א"ר פינחס למה הוא טוב שהוא ישר, למה הוא ישר שהוא טוב. על כן יורה חטאים בדרך (שם /תהלים כ"ה/), שהוא מורה לחטאים דרך שיעשו תשובה. לפיכך הושע מזהיר את ישראל ואו' להם שובה ישראל (הושע שם /י"ד/).</p>
<p><u>2. Numbers 29:1-11</u></p> <p>1. And in the seventh month, on the first day, there shall be a holy convocation for you; you shall not perform any mundane work. It shall be a day of shofar sounding for you.</p> <p>2. You shall offer up a burnt offering for a spirit of satisfaction to the Lord: one young bull, one ram, and seven lambs in the first year, [all] unblemished.</p> <p>3. And their meal offering [shall be] fine flour mixed with oil, three tenths for the bull and two tenths for the ram.</p> <p>4. And one tenth for each lamb, for the seven lambs.</p> <p>5. And one young male goat as a sin offering, to atone for you.</p> <p>6. [This is] besides the burnt offering of the new month and its meal offering, and the continual burnt offering and its meal offering, and their libations as prescribed for them, as a spirit of satisfaction, a fire offering to the Lord.</p> <p>7. And on the tenth day of this seventh month, there shall be a holy convocation for you, and you shall afflict your souls. You shall not perform any work.</p> <p>8. You shall offer up a burnt offering to the Lord, [for] a spirit of satisfaction: one young bull, one ram, and seven lambs in the first year; they shall [all] be unblemished.</p>	<p><u>2. במדבר פרשת פינחס פרק כט</u></p> <p>(א) ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא־קדש יהיה לכם כל־מלאכת עבדה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם: (ב) ועשיתם עלה לריח ניחח ליקוק פר בן־בקר אחד איל אחד כבשים בני־שנה שבעה תמימים: (ג) ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרונים לפר שני עשרונים לאיל: (ד) ועשרון אחד לכבש האחד לשבעת הכבשים: (ה) ושעיר־עזים אחד חטאת לכפר עליכם: (ו) מלבד עלת החדש ומנחתה ועלת התמיד ומנחתה ונסכיהם כמשפטם לריח ניחח אשה ליקוק: (ז) ובעשור לחדש השביעי הזה מקרא־קדש יהיה לכם ועניתם את־נפשתיכם כל־מלאכה לא תעשו: (ח) והקרבתם עלה ליקוק ריח ניחח פר</p>

9. And their meal offering [shall be] fine flour mixed with oil, three tenths for the bull and two tenths for the ram.
10. One tenth for each lamb, for the seven lambs.
11. A young male goat for a sin offering, besides the atonement sin offering and the continual burnt offering, its meal offering and their libations.

בְּרִבְקָה אֶחָד אֵיל אֶחָד כֶּבֶשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
 שְׁבַעֲהָ תְּמִימִים יִהְיוּ לָכֶם:
 (ט) וּמִנְחֹתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה
 עֶשְׂרֹנִים לְפָר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד:
 (י) עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת
 הַכֶּבֶשִׂים:
 (יא) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֹטָאת מִלְּבַד חֹטָאת
 הַכֹּפָרִים וְעֹלֹת הַתְּמִיד וּמִנְחֹתָהּ וְנִסְכֵיהֶם:

3. Exodus 34:1-9

1. And the Lord said to Moses: "Hew for yourself two stone tablets like the first ones. And I will inscribe upon the tablets the words that were on the first tablets, which you broke.
2. Be prepared for the morning, and in the morning you shall ascend Mount Sinai and stand before Me there on the top of the mountain.
3. No one shall ascend with you, neither shall anyone be seen anywhere on the mountain, neither shall the sheep and the cattle graze facing that mountain."
4. So he [Moses] hewed two stone tablets like the first ones, and Moses arose early in the morning and ascended Mount Sinai as the Lord had commanded him, and he took two stone tablets in his hand.
5. And the Lord descended in the cloud and stood with him there, and He called out in the name of the Lord.
6. And the Lord passed before him and proclaimed: Lord, Lord, benevolent God, Who is compassionate and gracious, slow to anger and abundant in loving kindness and truth,
7. preserving loving kindness for thousands, forgiving iniquity and rebellion and sin; yet He does not completely clear [of sin] He visits the iniquity of parents on children and children's children, to the third and fourth generations."
8. And Moses hastened, bowed his head to the ground and prostrated himself,
9. and said: "If I have now found favor in Your eyes, O Lord, let the Lord go now in our midst [even] if they are a stiff necked people, and You shall forgive our iniquity and our sin and thus secure us as Your possession."

3. שמות פרשת כי תשא פרק לד

(א) וַיֹּאמֶר יְקֹוֹק אֱלֹמֶשֶׁה פִּסְלֶלְךָ
 שְׁנֵי־לַחַת אֲבָנִים כְּרֵאשֹׁנִים וְכַתְּבֵתִי
 עַל־הַלַּחַת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלַּחַת
 הָרֵאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ:
 (ב) וְהָיָה נִכּוֹן לְבַקֵּר וְעֹלִית בְּבַקֵּר אֶל־הַר
 סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִּי שָׁם עַל־רֹאשׁ הַהָר:
 (ג) וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךָ וְגַם־אִישׁ אֶל־יְרֵא
 בְּכֹל־הָהָר גְּמֵהֲצֵאן וְהַבַּקֵּר אֶל־יָרְעוּ
 אֶל־מֹול הַהָר הַהוּא:
 (ד) וּפִסַּל שְׁנֵי־לַחַת אֲבָנִים כְּרֵאשֹׁנִים
 וַיִּשָּׂכֶם מֹשֶׁה בְּבַקֵּר וַיַּעַל אֶל־הַר סִינַי
 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְקֹוֹק אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לַחַת
 אֲבָנִים:
 (ה) וַיֵּרֵד יְקֹוֹק בְּעָנָן וַיְתִיצֵב עִמּוֹ שָׁם
 וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְקֹוֹק:
 (ו) וַיַּעֲבֵר יְקֹוֹק עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא יְקֹוֹק יְקֹוֹק
 אֵל רַחוּם וְחַנוּן אַרְךָ אַפִּים וְרַב־חֶסֶד
 וְאֱמֶת:
 (ז) נִצַּר חֶסֶד לְאֵלִים נֹשָׂא עֵוֹן וְפָשַׁע
 וְחֹטְאָה וְנָקָה לֹא יִנָּקֶה פֶקֶד עֵוֹן אָבוֹת
 עַל־בָּנִים וְעַל־בָּנֵי בָנִים עַל־שְׁלֹשִׁים
 וְעַל־רְבָעִים:
 (ח) וַיִּמְהַר מֹשֶׁה וַיִּקַּד אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ:
 (ט) וַיֹּאמֶר אֶם־נָא מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי
 יְלֹדָנָא אֲדֹנָי בְּקִרְבְּנוֹ כִּי עַם־קָשָׁה־עֲרֹף הוּא
 וְסָלַחְתָּ לְעֹגֹנָיו וּלְחֹטְאֹתָנוּ וּנְחַלְתָּנוּ:

4. Leviticus 16

1. And the Lord spoke to Moses after the death of Aaron's two sons, when they drew near before the Lord, and they died.
2. And the Lord said to Moses: Speak to your brother Aaron, that he should not come at all times into the Holy within the dividing curtain, in front of the cover that is upon the ark, so that he should not die, for I appear over the ark cover in a cloud.
3. With this shall Aaron enter the Holy: with a young bull for a sin offering and a ram for a burnt offering.
4. He shall wear a holy linen shirt and linen pants shall be upon his flesh, and he shall gird himself with a linen sash and wear a linen cap these are holy garments, [and therefore,] he shall immerse himself in water and don them.
5. And from the community of the children of Israel, he shall take two he goats as a sin offering, and one ram as a burnt offering.
6. And Aaron shall bring his sin offering bull, and initiate atonement for himself and for his household.
7. And he shall take the two he goats, and place them before the Lord at the entrance to the Tent of Meeting.
8. And Aaron shall place lots upon the two he goats: one lot "For the Lord," and the other lot, "For Azazel."
9. And Aaron shall bring the he goat upon which the lot, "For the Lord," came up,

4. ויקרא פרשת אחרי מות פרק טז

(א) וַיְדַבֵּר יְקֹוֹק אֱלֹמֶשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי
 בְנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לְפָנֵי־יְקֹוֹק וַיָּמָתוּ:
 (ב) וַיֹּאמֶר יְקֹוֹק אֱלֹמֶשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן
 אַחִיךָ וְאֵל־יֵבֶא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית
 לְפָרְכֹת אֶל־פָּנֵי הַכֹּפֶרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאֹרֶן וְלֹא
 יָמוּת כִּי בְעָנָן אֶרְאֶה עַל־הַכֹּפֶרֶת:
 (ג) בְּזֹאת יָבֵא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפָר
 בְּרִבְקָה לְחֹטָאת וְאֵיל לְעֹלָה:
 (ד) כְּתֹנֶת־בִּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמְכַנְסֵי־בִד יִהְיוּ
 עַל־בְּשָׁרוֹ וּבְאַבְנֵי בִד יַחְגֹּר וּבְמִצְנָפֶת בִּד
 יִצְנֹף בְּגִדֵי־קֹדֶשׁ הֵם וְרוּחַץ בַּמִּים אֶת־בְּשָׁרוֹ
 וְלִבְשָׁם:
 (ה) וּמֵאֵת עֵדֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח
 שְׁנֵי־שְׁעִירֵי עִזִּים לְחֹטָאת וְאֵיל אֶחָד
 לְעֹלָה:
 (ו) וְהַקְּרִיב אַהֲרֹן אֶת־פֶּר הַחֹטָאת אֲשֶׁר־לוֹ
 וּכְפָר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ:
 (ז) וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהֶעֱמִיד אֹתָם
 לְפָנֵי יְקֹוֹק פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
 (ח) וְנָתַן אַהֲרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת
 גֹּרֶל אֶחָד לְיִקְוֹק וְגֹרֶל אֶחָד לְעֹזָאֵזֶל:
 (ט) וְהַקְּרִיב אַהֲרֹן אֶת־הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה
 עָלָיו הַגֹּרֶל לְיִקְוֹק וְעָשָׂהוּ חֹטָאת:

and designate it as a sin offering.

10. And the he goat upon which the lot "For Azazel" came up, shall be placed while still alive, before the Lord, to [initiate] atonement upon it, and to send it away to Azazel, into the desert.

11. And Aaron shall bring his sin offering bull, and shall [initiate] atonement for himself and for his household, and he shall [then] slaughter his sin offering bull.

12. And he shall take a pan full of burning coals from upon the altar, from before the Lord, and both hands' full of fine incense, and bring [it] within the dividing curtain.

13. And he shall place the incense upon the fire, before the Lord, so that the cloud of the incense shall envelope the ark cover that is over the [tablets of] Testimony, so that he shall not die.

14. And he shall take some of the bull's blood and sprinkle [it] with his index finger on top of the ark cover on the eastern side; and before the ark cover, he shall sprinkle seven times from the blood, with his index finger.

15. He shall then slaughter the he goat of the people's sin offering and bring its blood within the dividing curtain, and he shall do with its blood as he had done with the bull's blood, and he shall sprinkle it upon the ark cover and before the ark cover.

16. And he shall effect atonement upon the Holy from the defilements of the children of Israel and from their rebellions and all their unintentional sins. He shall do likewise to the Tent of Meeting, which dwells with them amidst their defilements.

17. And no man shall be in the Tent of Meeting when he comes to effect atonement in the Holy, until he comes out. And he shall effect atonement for himself, for his household, and for all the congregation of Israel.

18. And he shall then go out to the altar that is before the Lord and effect atonement upon it: He shall take some of the bull's blood and some of the he goat's blood, and place it on the horns of the altar, around.

19. He shall then sprinkle some of the blood upon it with his index finger seven times, and he shall cleanse it and sanctify it of the defilements of the children of Israel.

20. And he shall finish effecting atonement for the Holy, the Tent of Meeting, and the altar, and then he shall bring the live he goat.

21. And Aaron shall lean both of his hands [forcefully] upon the live he goat's head and confess upon it all the willful transgressions of the children of Israel, all their rebellions, and all their unintentional sins, and he shall place them on the he goat's head, and send it off to the desert with a timely man.

22. The he goat shall thus carry upon itself all their sins to a precipitous land, and he shall send off the he goat into the desert.

[...] 29. And [all this] shall be as an eternal statute for you; in the seventh month, on the tenth of the month, you shall afflict yourselves, and you shall not do any work neither the native nor the stranger who dwells among you.

30. For on this day He shall effect atonement for you to cleanse you. Before the Lord, you shall be cleansed from all your sins.

31. It is a Sabbath of rest for you, and you shall afflict yourselves. It is an eternal statute.

32. And the Kohen who is anointed or who is invested to serve in his father's stead, shall effect [this] atonement, and he shall don the linen garments, the holy garments;

33. And he shall effect atonement upon the Holy of Holies, and he shall effect atonement upon the Tent of Meeting and upon the altar, and he shall effect atonement upon the kohanim and upon all the people of the congregation.

34. [All] this shall be as an eternal statute for you, to effect atonement upon the children of Israel, for all their sins, once each year. And he did as the Lord had commanded Moses.

(י) וְהִשְׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעֶזְאֵזֶל יַעֲמִדְחִי לִפְנֵי יְקֹוֹק לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעֶזְאֵזֶל הַמִּדְבָּרָה:

(יא) וְהַקְרִיב אֹהֶרֶן אֶת־פֶּר הַחֲטָאת וְאֲשֶׁר־לוֹ וְכֹפֵר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וְשַׁחֵט אֶת־פֶּר הַחֲטָאת אֲשֶׁר־לוֹ:

(יב) וְלָקַח מִלֶּאֱהֻמַּחֲתָה גַחְלִיאֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְקֹוֹק וּמֵלֶא חֲפִנָיו קִטְרֵת סַמִּים דָּקָה וְהֵבִיא מִבֵּית לְפָרְכֹת:

(יג) וְנָתַן אֶת־הַקִּטְרֵת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְקֹוֹק וְכִסָּה עֵנַן הַקִּטְרֵת אֶת־הַכֹּפֶרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֲדוּת וְלֹא יָמוּת:

(יד) וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכֹּפֶרֶת קִדְמָה וּלְפָנֵי הַכֹּפֶרֶת יִזָּה שֶׁבַע־פְּעָמִים מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ:

(טו) וְשַׁחֵט אֶת־הִשְׁעִיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר לְעַם וְהֵבִיא אֶת־דָּמוֹ אֶל־מִבֵּית לְפָרְכֹת וְעָשָׂה אֶת־דָּמוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכֹּפֶרֶת וּלְפָנֵי הַכֹּפֶרֶת:

(טז) וְכֹפֵר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשָּׁכֵן אִתְּם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם:

(יז) וְכָל־אָדָם לֹא־יְהִי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכֹפֵר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל־קַהֵל יִשְׂרָאֵל:

(יח) וַיֵּצֵא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לְפָנֵי־יְקֹוֹק וְכֹפֵר עָלָיו וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הִשְׁעִיר וְנָתַן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

(יט) וְהִזָּה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים וְטָהְרוּ וְקִדְּשׁוּ מִטְּמֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(כ) וְכֹלֶה מִכֹּפֵר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהַקְרִיב אֶת־הִשְׁעִיר הַחִי:

(כא) וְסָמַךְ אֹהֶרֶן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הִשְׁעִיר הַחִי וְהִתְוֹדָה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְנָתַן אִתָּם עַל־רֹאשׁ הִשְׁעִיר וְשַׁלַּח בְּיַד־אִישׁ עֵתִי הַמִּדְבָּרָה:

(כב) וְנִשָּׂא הִשְׁעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתָם אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשַׁלַּח אֶת־הִשְׁעִיר בַּמִּדְבָּר:

[...]

(כט) וְהִיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחַדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֵשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם וְכָל־מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:

(ל) כִּי־יָבוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטָהַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְקֹוֹק תִּטְהָרוּ:

(לא) שִׁבְתָּ שִׁבְתוֹן הִיא לָכֶם וְעֵנִיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:

(לב) וְכֹפֵר הַפֶּהן אֲשֶׁר־יִמְשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֵא אֶת־יָדוֹ לְכַהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבְשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַבַּד בְּגַדֵי הַקֹּדֶשׁ:

(לג) וְכֹפֵר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכְפֹּר וְעַל הַכַּהֲנִים וְעַל־כָּל־לֵעָם הַקָּהֵל יִכְפֹּר:

(לד) וְהִיְתָה־זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטָּאתָם אַחַת בְּשָׁנָה וַיַּעַשׂ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְקֹוֹק אֶת־מֹשֶׁה:

5. Leviticus 5

1. If a person sins, whereby he accepts an oath, and he is a witness [to some matter] by seeing or knowing [it], yet he does not testify, he shall bear his transgression;
2. Or if a person touches anything unclean, whether it is the carcass of an unclean wild animal, or the carcass of an unclean domestic animal, or the carcass of an unclean creeping animal, and it was hidden from him, he incurs guilt.
3. Or if he touches the uncleanness of a human, with any uncleanness through which he may become defiled, and it is hidden from him and [later] he knows, he has incurred guilt;
4. Or if a person swears, expressing with [his] lips to do harm or to do good, whatever a man may express in an oath, and it is hidden from him and [later] he knows, he is guilty in any one of these cases.
5. And it shall be, when someone incurs guilt in any one of these cases, that he shall confess the sin which he had committed,
6. and he shall bring his guilt offering to the Lord for his sin which he had committed, a female [animal] from the flock either a sheep or a goat, for a sin offering. And the kohen shall make atonement from his sin.
- [...] 14. And the Lord spoke to Moses, saying,
15. If a person commits a betrayal and trespasses unintentionally against [one] of the things sacred to the Lord, he shall bring as his guilt offering to the Lord an unblemished ram from the flock with a value of silver shekels, in accordance with the shekel of the Sanctuary for a guilt offering.
16. And what he has trespassed against the holy thing he shall pay, and he shall add one fifth of its value to it, and he shall give it to the kohen. The kohen shall then make atonement for him through the ram of the guilt offering, and he shall be forgiven.
17. If a person sins and commits one of the commandments of the Lord which may not be committed, but he does not know, he is guilty, and he shall bear his transgression.
18. He shall bring an unblemished ram from the flock, with the value for a guilt offering, to the kohen. The kohen shall then make atonement for his unintentional sin which he committed and did not know, and he shall be forgiven.
19. It is a guilt offering he has incurred guilt before the Lord.
20. And the Lord spoke to Moses, saying, 21. If a person sins, betraying the Lord by falsely denying to his fellow concerning a deposit, or money given in hand, or an object taken by robbery, or he withheld funds from his fellow,
22. or he found a lost article and he denied it and swore falsely regarding any one of all these cases whereby a man may sin,
23. and it shall be, when he has sinned and is guilty, that he shall return the article which he had robbed, or the funds which he had withheld, or the item which had been deposited with him, or the article which he had found;
24. or anything else, regarding which he had sworn falsely, he shall pay it with its principal, adding its fifths to it. He shall give it to its rightful owner on the day [he repents for] his guilt.
25. He shall then bring his guilt offering to the Lord: an unblemished ram from the flock with the [same] value, for a guilt offering, to the kohen.
26. And the kohen shall make atonement for him before the Lord, and he shall be forgiven for any one of all [cases] whereby one may commit [a sin], incurring guilt through it.

6. Deuteronomy 30

1. And it will be, when all these things come upon you the blessing and the curse which I have set before you that you will consider in your heart, among all the

5. ויקרא פרשת ויקרא פרק ה

- (א) ונפש כִּי־תַחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים הוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע אִם־לוֹא יִגִּיד וְנִשָּׂא עֹנוֹ:
- (ב) אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכַלְדָּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת שְׂרָץ טָמֵא וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ הוּא טָמֵא וְאָשָׁם:
- (ג) אוֹ כִּי יִגַּע בְּטִמְאַת אָדָם לְכָל טִמְאַתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:
- (ד) אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתַיִם לְהָרַע אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא־יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאלֹהִים:
- (ה) וְהָיָה כִּי־יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאלֹהִים וְהִתְוֹדָה אֲשֶׁר חָטָא עָלָיָהּ:
- (ו) וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיקוּק עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאן כִּשְׁבָה אוֹר־שְׁעִירַת עִזִּים לְחֲטָאת וְכִפֹּר עָלָיו הִכָּהֵן מִחֲטָאתוֹ:
- (ז) וַיְדַבֵּר יְקוּק אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: [...]
- (טו) נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחֲטָאָה בְּשִׁגְגָה מִקְדָּשֵׁי יְקוּק וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיקוּק אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:
- (טז) וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהִכָּהֵן יְכַפֵּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ:
- (יז) וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי תַחַטָּא וְעִשְׂתָּה אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְקוּק אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא־יָדַע וְאָשָׁם וְנִשָּׂא עֹנוֹ:
- (יח) וְהֵבִיא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאֲשָׁם אֶל־הִכָּהֵן וְכִפֹּר עָלָיו הִכָּהֵן עַל שִׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לוֹ:
- (יט) אֲשָׁם הוּא אֲשָׁם אֲשָׁם לִיקוּק: פ
- (כ) וַיְדַבֵּר יְקוּק אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
- (כא) נֶפֶשׁ כִּי תַחַטָּא וּמַעֲלָה מֵעַל בִּיקוּק וְכַחַשׁ בְּעַמִּיתוֹ בְּפִקְדוֹן אוֹרְבַת־שׂוּמֵת יָד אוֹ בְּגֹזַל אוֹ עֶשֶׂק אֶת־עַמִּיתוֹ:
- (כב) אוֹרְמֵצָא אֲבָדָה וְכַחַשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שֶׁקֶר עַל־אַחַת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לְחֲטָא בְּהֵנָה:
- (כג) וְהָיָה כִּי־יַחַטָּא וְאָשָׁם וְהִשִּׁיב אֶת־הַגְּזֹלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עֶשֶׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֹדוֹן אֲשֶׁר הִפְקֹד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבָדָה אֲשֶׁר מָצָא:
- (כד) אוֹ מִכָּל אֲשֶׁר־יִשָּׁבַע עָלָיו לְשֶׁקֶר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֵאשׁוֹ וְחֲמִשְׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו לְאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בַיּוֹם אֲשִׁמְתּוֹ:
- (כה) וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לִיקוּק אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאֲשָׁם אֶל־הִכָּהֵן:
- (כו) וְכִפֹּר עָלָיו הִכָּהֵן לְפָנָי יְקוּק וְנִסְלַח לוֹ עַל־אַחַת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאֲשָׁמָה בָּהּ: פ

6. דברים פרשת ניצבים פרק ל

- (א) וְהָיָה כִּי־יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּתְתָּ אֶל־לִבְבְּךָ בְּכָל־הַיּוֹמִים אֲשֶׁר הִדִּיחֶךָ יְקוּק

nations where the Lord your God has banished you,
 2. and you will return to the Lord, your God, with all your heart and with all your soul, and you will listen to His voice according to all that I am commanding you this day you and your children,
 3. then, the Lord, your God, will bring back your exiles, and He will have mercy upon you. He will once again gather you from all the nations, where the Lord, your God, had dispersed you.
 4. Even if your exiles are at the end of the heavens, the Lord, your God, will gather you from there, and He will take you from there.
 5. And the Lord, your God, will bring you to the land which your forefathers possessed, and you [too] will take possession of it, and He will do good to you, and He will make you more numerous than your forefathers.
 6. And the Lord, your God, will circumcise your heart and the heart of your offspring, [so that you may] love the Lord your God with all your heart and with all your soul, for the sake of your life.
 7. And the Lord, your God, will place all these curses upon your enemies and upon your adversaries, who pursued you.
 8. And you will return and listen to the voice of the Lord, and fulfill all His commandments, which I command you this day.
 9. And the Lord, your God, will make you abundant for good in all the work of your hands, in the fruit of your womb, in the fruit of your livestock, and in the fruit of your soil. For the Lord will once again rejoice over you for good, as He rejoiced over your forefathers,
 10. when you obey the Lord, your God, to observe His commandments and His statutes written in this Torah scroll, [and] when you return to the Lord, your God, with all your heart and with all your soul.
 11. For this commandment which I command you this day, is not concealed from you, nor is it far away.
 12. It is not in heaven, that you should say, "Who will go up to heaven for us and fetch it for us, to tell [it] to us, so that we can fulfill it?"
 13. Nor is it beyond the sea, that you should say, "Who will cross to the other side of the sea for us and fetch it for us, to tell [it] to us, so that we can fulfill it?"
 14. Rather, [this] thing is very close to you; it is in your mouth and in your heart, so that you can fulfill it.
 15. Behold, I have set before you today life and good, and death and evil,
 16. inasmuch as I command you this day to love the Lord, your God, to walk in His ways, and to observe His commandments, His statutes, and His ordinances, so that you will live and increase, and the Lord, your God, will bless you in the land to which you are coming to take possession of it.
 17. But if your heart deviates and you do not listen, and you will be drawn astray, and you will prostrate yourself to other deities and serve them,
 18. I declare to you this day, that you will surely perish, and that you will not live long days on the land, to which you are crossing the Jordan, to come and take possession thereof.
 19. This day, I call upon the heaven and the earth as witnesses [that I have warned] you: I have set before you life and death, the blessing and the curse. You shall choose life, so that you and your offspring will live;
 20. To love the Lord your God, to listen to His voice, and to cleave to Him. For that is your life and the length of your days, to dwell on the land which the Lord swore to your forefathers to Abraham, to Isaac, and to Jacob to give to them.

אֱלֹהֶיךָ שְׁמָה:
 (ב) וּשְׁבַתְּ עִדְיִקוֹק אֱלֹהֶיךָ וּשְׁמַעְתָּ בְּקוֹל
 כָּל־אֲשֶׁר־אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם אֹתָהּ וּבְנֵיךָ
 בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ:
 (ג) וְשׁוּב יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶת־שְׁבוּתֶיךָ וּרְחַמְךָ
 וְשׁוּב וּקְבָצְךָ מִכָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְיָצְךָ
 יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ שְׁמָה:
 (ד) אִם־יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם
 יִקְבָּצְךָ יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ:
 (ה) וְהִבִּיאֶךָ יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר־יְרָשׁוּ אָבֹתֶיךָ וּרְשֻׁתָּהּ וְהִיטִבְךָ וְהִרְבֶּךָ
 מְאֹד־יָדֶיךָ:
 (ו) וּמִל יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶת־לְבָבְךָ וְאֶת־לִבְבֵי
 זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת־יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ
 וּבְכָל־נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ:
 (ז) וְנָתַן יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶת כָּל־הָאֱלוֹת הָאֵלֶּה
 עַל־אֵיבֶיךָ וְעַל־שֹׂנְאֶיךָ אֲשֶׁר רָדְפוּךָ:
 (ח) וְאֹתָהּ תִּשׁוּב וּשְׁמַעְתָּ בְּקוֹל יִקּוֹק
 וְעָשִׂיתָ אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ
 הַיּוֹם:
 (ט) וְהוֹתִירֶךָ יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדְךָ
 בְּפָרֶיךָ בְּטוֹב וּבְפָרֶיךָ בְּהַמְתֵּךְ וּבְפָרֶיךָ אֲדַמְתֶּךָ
 לְטוֹבָה כִּי יִשׁוּב יִקּוֹק לְשׁוֹשׁ עֲלֶיךָ לְטוֹב
 כַּאֲשֶׁר־שָׁשׂ עַל־אֲבֹתֶיךָ:
 (י) כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁמֵר
 מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַפְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה
 הַזֶּה כִּי תִשׁוּב אֶל־יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ
 וּבְכָל־נַפְשְׁךָ: פ
 (יא) כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ
 הַיּוֹם לֹא־נִפְלֶאת הוּא מִמֶּךָ וְלֹא רַחֲקָה
 הוּא:
 (יב) לֹא בַשָּׁמַיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה־לָנוּ
 הַשָּׁמַיְמָה וְיִקְחֶהָ לָנוּ וְיִשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ
 וְנַעֲשֶׂנָּה:
 (יג) וְלֹא־מֵעַבֵּר לָיִם הוּא לֵאמֹר מִי
 יַעֲבֹר־לָנוּ אֶל־עֵבֶר הַיָּם וְיִקְחֶהָ לָנוּ
 וְיִשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה:
 (יד) כִּי־קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מֵאֵד בְּפִיךָ
 וּבְלִבְבְּךָ לַעֲשׂוֹתוֹ: ס
 (טו) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת־הַחַיִּים
 וְאֶת־הַטוֹב וְאֶת־הַמּוֹת וְאֶת־הָרָע:
 (טז) אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לְאַהֲבָה
 אֶת־יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּדַרְכָּיו וּלְשֹׁמֵר
 מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחַיִּיתָ וּרְבִיתָ
 וּבֵרַכְךָ יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּאָרֶץ אֲשֶׁר־אֹתָהּ
 בְּאִשְׁמָה לְרִשְׁתָּהּ:
 (יז) וְאִם־יִפְנֶה לְבָבְךָ וְלֹא תִשְׁמַע וְנִדְחַתָּ
 וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים וְעַבַּדְתָּם:
 (יח) הַגִּדְתִּי לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲבַד תֵּאבְדוּן
 לֹא־תֵאדְרִיכְךָ יָמִים עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר אֹתָהּ
 עָבַר אֶת־הַיַּרְדֵּן לְבוֹא שְׁמָה לְרִשְׁתָּהּ:
 (יט) הַעֲדַתִּי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם
 וְאֶת־הָאָרֶץ הַחַיִּים וְהַמּוֹת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ
 הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וּבַחֲרַתְּ בַחַיִּים לְמַעַן
 תַּחֲיֶה אֹתָהּ וְזָרַעְךָ:
 (כ) לְאַהֲבָה אֶת־יִקּוֹק אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַ בְּקוֹל
 וּלְדַבְּקָה־בּוֹ כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאָרְךָ יָמֶיךָ לְשִׁבְתָּ
 עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יִקּוֹק לְאַבְרָהָם
 לְאַבְרָהָם לִיֶּצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְתֵת לָהֶם: פ

7. Isaiah 58:1-14

1. Cry aloud, spare not, lift up your voice like a shofar, and show my people their

7. ישעיהו פרק נח

(א) קרא בגרון אל תחשך כשוֹפַר הַרִם

transgression, and the house of Jacob their sins.
 2. Yet they seek me daily, and delight to know my ways, as a nation that did righteousness, and forsook not the ordinance of their God; they ask of me judgments of justice; they desire that God should be near.
 3. Why have we fasted, say they, and you see not? Why have we afflicted our soul, and you take no knowledge? Behold, in the day of your fast you pursue your business, and exact all your payments.
 4. Behold, you fast for strife and debate, and to strike with the fist of wickedness; you shall not fast as you do this day, to make your voice to be heard on high.
 5. Is such the fast that I have chosen? A day for a man to afflict his soul? Is it to bow down his head as a bulrush, and to spread sackcloth and ashes under him? Will you call this a fast, and an acceptable day to the Lord?
 6. Is not this rather the fast that I have chosen? to loose the chains of wickedness, to undo the bands of the yoke, and to let the oppressed go free, and to break every yoke?
 7. Is it not to share your bread with the hungry, and that you bring the poor, who are cast out, to your house? When you see the naked, that you cover him; and that you hide not yourself from your own flesh?
 8. Then shall your light break forth like the morning, and your health shall spring forth speedily; and your righteousness shall go before you; the glory of the Lord shall be your rear guard.
 9. Then shall you call, and the Lord shall answer; you shall cry, and he shall say, Here I am. If you take away from the midst of you the yoke, the pointing of the finger, and speaking iniquity;
 10. And if you draw out your soul to the hungry, and satisfy the afflicted soul; then shall your light rise in darkness, and your gloom be as the noon day;
 11. And the Lord shall guide you continually, and satisfy your soul in drought, and make strong your bones; and you shall be like a watered garden, and like a spring of water, whose waters fail not.
 12. And those who shall be of you shall rebuild the old ruins; you shall raise up the foundations of many generations; and you shall be called, The repairer of the breach, The restorer of paths to dwell in.
 13. If you restrain your foot because of the sabbath, from pursuing your business on my holy day; and call the sabbath a delight, the holy day of the Lord honorable; and shall honor it, not doing your own ways, nor pursuing your own business, nor speaking of vain matters;
 14. Then shall you delight yourself in the Lord; and I will cause you to ride upon the high places of the earth, and feed you with the heritage of Jacob your father; for the mouth of the Lord has spoken it.

קולך והגד לעמי פשעם ולבית יעקב
 חטאתם:
 (ב) ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי
 יחפצון כגוי אשר צדקה עשה ומשפט
 אלהיו לא עזב ישאלוני משפטי צדק
 קרבת אלהים יחפצון:
 (ג) למה צמנו ולא ראית ענינו נפשנו ולא
 תדע הן ביום צמכם תמצאו חפץ וכל
 עצביכם תנגשו:
 (ד) הן לריב ומצה תצומו ולהכות באגרף
 רשע לא תצומו כיום להשמיע במרום
 קולכם:
 (ה) הכזה יהיה צום אבחרהו יום ענות
 אדם נפשו הלכך כאגמן ראשו ושק ואפר
 יציע הלזה תקרא צום ויום רצון ליקוק:
 (ו) הלוא זה צום אבחרהו פתח חרצבות
 רשע התר אגדות מוטה ושלח רצוצים
 חפשים וכל מוטה תנתקו:
 (ז) הלוא פרס לרעב לחמך ועניים מרודים
 תביא בית כי תראה ערם וכסיתו
 ומבשרך לא תתעלם:
 (ח) אז יבקע פשח אורך וארכתך מהרה
 תצמח והלך לפניך צדקך כבוד יקוק
 יאספך:
 (ט) אז תקרא ויקוק יענה תשובע ויאמר
 הגני אם תסיר מתוךך מוטה שלח אצבע
 ודבר און:
 (י) ותפק לרעב נפשך ונפש נענה תשביע
 וזרח בחשך אורך ואפלתך כצהרים:
 (יא) ונחך יקוק תמיד והשביע בצחצחות
 נפשך ועצמתיד יחליץ והיית כגן רוה
 וכמוצא מים אשר לא יקזבו מימיו:
 (יב) ובנו מך חרבות עולם מוסדי דור
 ודור תקומם וקרא לה גדר פרץ משבב
 נתיבות לשבת:
 (יג) אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך
 ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש
 יקוק מכבד וכבדתו מעשות דרכיך
 ממצוא חפצך ודבר דבר:
 (יד) אז תתענג על יקוק והרפכתך
 על במותי במתי ארץ והאכלתך נחלת
 יעקב אביך כי פי יקוק דבר: ס

8. Hosea 14

1. Samaria shall be accounted guilty, for she has rebelled against her God: they shall fall by the sword, their infants shall be dashed, and their pregnant women shall be ripped up.
 2. Return, O Israel, to the Lord your God, for you have stumbled in your iniquity.
 3. Take words with yourselves and return to the Lord. Say, "You shall forgive all iniquity and teach us [the] good [way], and let us render [for] bulls [the offering of] our lips.
 [...]
 10. Who is wise and will understand these, discerning and will know them; for the ways of the Lord are straight, and the righteous shall walk in them, and the rebellious shall stumble on them.

8. הושע פרק יד

(א) תאשם שמרון כי מרתה באלהיה
 בחרב יפלו עלליהם ירטשו והריותיו
 יבקעו: פ
 (ב) שובה ישראל עד יקוק אלהיך כי
 כשלת בעונך:
 (ג) קחו עמכם דברים ושובו אלי יקוק
 אמרו אליו כלתשא עון וקחטוב ונשלמה
 פרים שפתינו:
 [...]
 (י) מי חכם ויבן אלה נבון וידעם
 כיישרים דרכי יקוק וצדקים ילכו בם
 ופשעים יפלו בם:

9. Ezekiel 18:19-32

19. Yet you say, "Why does the son not bear with the sin of the father?" But the son has practiced justice and righteousness, he has kept all My laws and he carries them out; he shall surely live.

20. The soul that sins, it shall die; a son shall not bear the iniquity of the father, and a father shall not bear the iniquity of the son; the righteousness of the righteous shall be upon himself, and the wickedness of the wicked shall be upon himself.

21. And if the wicked man repent of all his sins that he has committed and keeps all My laws and executes justice and righteousness, he shall surely live, he shall not die.

22. All his transgressions that he has committed shall not be remembered regarding him: through his righteousness that he has done he shall live.

23. Do I desire the death of the wicked? says the Lord God. Is it not rather in his repenting of his ways that he may live?

24. And when the righteous repents of his righteousness and does wrong and does like all the abominations that the wicked man did, shall he live? All his righteous deeds that he has done shall not be remembered; in his treachery that he has perpetrated and in his sin that he has sinned, in them shall he die.

25. Yet you say, 'The way of the Lord is not right!' Hear now, O house of Israel: Is it My way that is not right? Is it not rather your ways that are not right?

26. When a righteous man repents of his righteousness and does wrong and dies on that account; for the wrong that he has done he should die.

27. And when a wicked man repents of his wickedness that he has done, and does justice and righteousness, he will keep his soul alive.

28. He will see and repent of all his transgressions that he has committed-he shall surely live; he shall not die.

29. And yet the house of Israel say, 'The way of the Lord is not right!' Is it My ways that are not right, O house of Israel? Is it not rather your ways that are not right?

30. Therefore, every man according to his ways I will judge you, O house of Israel, says the Lord God: repent and cause others to repent of all your transgressions, and it will not be a stumbling block of iniquity for you.

31. Cast away from yourselves all your transgressions whereby you have transgressed, and make yourselves a new heart and a new spirit, and why should you die, O house of Israel!

32. For I do not desire the death of him who dies, says the Lord God: so turn away and live!"

9. יחזקאל פרק יח

(יט) ואמרתם מדע לא־נשא הבן בעון האב והבן משפט וצדקה עשה את כל־חקותי שמר ויעשה אתם חיה יחיה: (כ) הנפש החטאת היא תמות בן לא־ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן צדקת הצדיק עליו תהיה ורשעת רשע הרשע עליו תהיה: ס

(כא) והרשע כי ישוב מכל־חטאתו חטאתיו אשר עשה ושמר את־כל־חקותי ועשה משפט וצדקה חיה יחיה לא תמות: (כב) כל־פשעיו אשר עשה לא יזכרו לו בצדקתו אשר־עשה יחיה:

(כג) החפץ אהפך מות רשע נאם אדני יקוק הלא בשובו מדרכיו וחיה: ס

(כד) ובשוב צדיק מצדקתו ועשה עול ככל התועבות אשר־עשה הרשע יעשה וחי כל־צדקתו צדקתיו אשר־עשה לא תזכרנה במעלו אשר־מעל ובחטאתו אשר־חטא בם ימות:

(כה) ואמרתם לא יתכן דרך אדני שמעונא בית ישראל הדרכי לא יתכן הלא דרכיכם לא יתכנו:

(כו) בשוב־צדיק מצדקתו ועשה עול ומת עליהם בעולו אשר־עשה ימות: ס

(כז) ובשוב רשע מרשעתו אשר עשה ויעש משפט וצדקה הוא את־נפשו יחיה: (כח) ויראה ישוב וישב מכל־פשעיו אשר עשה חיו יחיה לא ימות:

(כט) ואמרו בית ישראל לא יתכן דרך אדני הדרכי לא יתכנו בית ישראל הלא דרכיכם לא יתכן:

(ל) לכן איש כדרכיו אשפט אתכם בית ישראל נאם אדני יקוק שובו והשיבו מכל־פשעיהם ולא־יהיה להם למכשול עון: (לא) השליכו מעליכם את־כל־פשעיהם אשר פשעתם בם ועשו להם לב חדש ורוח חדשה ולמה תמתו בית ישראל: (לב) כי לא אהפך במות המת נאם אדני יקוק והשיבו וחיו: פ

10. Sifra Aharei 83a

On the verse "For on this day atonement shall be made for you" (Leviticus 16:30), the Sages said, "This refers to the sacrifices offered on that day. Suppose there was no goat to offer as a sacrifice, could atonement be attained? The verse is very explicit, "on this day" – it is the day itself that atones.

10. ספרא אחרי מות פרשה ד"ה פרק ח

כי ביום הזה יכפר עליכם בקרבנות, ומנין שאע"פ שאין קרבנות ואין שעיר היום מכפר ת"ל כי ביום הזה יכפר

11. Mishnah Shevuot 1:6

For uncleanness that occurs in the Temple, as well as to uncleanness relating to its holy sacrifices through premeditated sin, the goat whose blood is sprinkled within [the Holy of holies on the Day of Atonement] and the Day of Atonement effect atonement, and for [all] other transgressions [spoken of] in the Law, light or grave, premeditated or inadvertent, aware or unaware, transgressions of positive commands or transgressions of negative commands, sins whose penalty is excision or sins punishable by death imposed by the court, the scapegoat makes atonement.

11. משנה שבועות א:ו

[ו] ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו שעיר הנעשה בפנים ויום הכפורים מכפרין ועל שאר עבירות שבתורה הקלות והחמורות הזדונות והשגגות הודע ולא הודע עשה ולא תעשה כריתות ומיתות בית דין שעיר המשתלח מכפר:

<p>12. BT Yoma 85b</p> <p>R. Judah declared, "Yom Kippur atones for all transgressions cited in the Torah, whether one repents or not." Repentance has the need for Yom Kippur--Yom Kippur has no need for repentance.</p>	<p>12. תלמוד בבלי יומא פה ע"ב</p> <p>רבי אומר: על כל עבירות שבתורה, בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה, יום הכפורים מכפר תשובה בעיא יום הכפורים - יום הכפורים לא בעיא תשובה.</p>
<p>13. Mishnah Yoma 8:9</p> <p>R. Akiva made the following exposition: "Fortunate are you, O Israel! Before whom are you purified? Who purifies you? Before your Father in heaven, as we read in Scripture, 'I will sprinkle clean water upon you and you shall be clean' (Ezekiel 36:25). It is also written, 'The Lord is the hope (<i>mikveh</i>) of Israel' (Jeremiah 17:13). Just as a <i>mikveh</i> (ritual pool) cleanses the impure, so does the Holy and Blessed One cleanse Israel."</p>	<p>13. משנה יומא ח:ט</p> <p>אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין מי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר (יחזקאל ל"ו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר (ירמיה י"ד) מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל:</p>
<p>14. Psiktah De-Rav Kahanah 24</p> <p>7. <i>Good and upright is the Lord, because he doth instruct sinners in the way</i> (Ps. 25:8). When Wisdom is asked, "The sinner – what is to be his punishment?" Wisdom answer: <i>Evil which pursueth sinners</i> (Prov. 13:21). When Prophecy is asked, "The sinner – what is to be his punishment?" Prophecy replies: <i>The soul that sinneth, it shall die</i> (Ezek. 18:4). When Torah is asked, "The sinner -- what is to be his punishment?" Torah replies: Let him bring a guilt offering in expiration and his sin shall be forgiven him. When the Holy One is asked, "The sinner – what is to be his punishment?" the Holy One replies: In penitence let him mend his ways, and his sin shall be forgiven him. Hence it is written, [<i>At one and the same time</i>] <i>kind and strict in judgment is the Lord</i> (Ps. 25:8). R. Phinehas commented: How can He who is strict in judgment be called kind? And how can He who is kind be called strict in judgment? <i>Because he doth instruct sinners in the way (ibid.)</i> – that is, He teaches sinners the way to act in penitence. Therefore Hosea, admonishing Israel, said to them: <i>Return, O Israel</i> (Hos. 14:2).</p>	<p>14. פסיקתא דרב כהנא כד - שובה</p> <p>[ז] טוב וישר י"י על כן יורה חטאים בדרך וג' (תהלים כה: ח). שאלו לחכמה החוטא מהו עונשו, אמרה להם וחטאים תרדף רעה (משלי יג: כא). שאלו לנבואה החוטא מהו עונשו, אמרה להם הנפש החוטאת היא תמות (יחזקאל יח: ד). שאלו לתורה חוטא מה עונשו, אמרה להם יביא אשם ויתכפר לו. שאלו להקב"ה החוטא מהו עונשו, א' להם יעשה תשובה ויתכפר לו, הדא היא דכת' טוב וישר י"י וגו' (תהלים כה: ח). א"ר פינחס למה הוא טוב שהוא ישר, למה הוא ישר שהוא טוב. על כן יורה חטאים בדרך (שם /תהלים כ"ה/), שהוא מורה לחטאים דרך שיעשו תשובה. לפיכך הושע מזהיר את ישראל ואו' להם שובה ישראל (הושע שם /י"ד/).</p>
<p>15. BT Yoma 86a</p> <p>R. Matia b. Harash asked R. Elazar b. Azariah in Rome: have you heard about the four kinds of sins, concerning which R. Ishmael has lectured? He answered: They are three, and repentance is connected with each — If one transgressed a positive commandment , and repented , then he is forgiven, before he has moved from his place; as it is said: Return, O backsliding children. If he has transgressed a prohibition and repented, then repentance suspends [the punishment] and the Day of Atonement procures atonement, as it is said: 'For on this day shall atonement be made for you ... from all your sins.' If he has committed [a sin to be punished with] extirpation or death through the Beth Din, and repented, then repentance and the Day of Atonement suspend [the punishment thereon], and suffering finishes the atonement, as it is said: 'Then will I visit their transgression with the rod, and their iniquity with strokes.' But if he has been guilty of the profanation of the Name, then penitence has no power to suspend punishment, nor the Day of Atonement to procure atonement, nor suffering to finish it, but all of them together suspend the punishment and only death finishes it, as it is said: 'And the Lord of hosts revealed Himself in my ears; surely this iniquity shall not be expiated by you till you die.'</p>	<p>15. תלמוד בבלי יומא פו ע"א</p> <p>שאל רבי מתיא בן חרש את רבי אלעזר בן עזריה ברומי: שמעת ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש? אמר: שלשה הן, ותשובה עם כל אחד ואחד. עבר על עשה ושב - אינו זז משם עד שמוחלין לו, שנאמר +ירמיהו ג+ שובו בנים שובבים. עבר על לא תעשה ועשה תשובה - תשובה תולה, ויום הכפורים מכפר שנאמר +ויקרא טז+ כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם. עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה - תשובה ויום הכפורים תולין, ויסורין ממרקין, שנאמר +תהלים פט+ ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם, אבל מי שיש חילול השם בידו - אין לו כח בתשובה לתלות, ולא ביום הכפורים לכפר, ולא ביסורין למרק. אלא כולן תולין, ומיתה ממרקת, שנאמר +ישעיהו כב+ ונגלה באזני ה' צבאות אם יכפר העון הזה לכם עד תמותון.</p>

16. Rabbeinu Jonah of Gerona (d. 1263), Gates of Repentance, First Gate

Among the Blessed One's kindnesses to His creations is having prepared for them the way to rise from the pit of their deed and to escape the trap of their offenses; to save themselves from destruction and to turn His wrath from them. In His great goodness and uprightness, He has taught and exhorted them to turn to Him upon having sinned against Him, for He knows the inclination of their hearts, as it is said, "Good and upright is the Lord; therefore doth he instruct sinners in the way" (Psalms 215:8). Even if they have offended and rebelled exceedingly, and been utterly faithless, He has not closed the doors of repentance to them, as it is said, "Turn ye unto Him against whom ye have deeply rebelled, O children of Israel" (Isaiah 31:6), and "Return, ye backsliding children, I will heal your backslidings" (Jeremiah 2:22).

...And it is clear from the Torah that God assists the penitent when they are limited by their nature, and implants in them a spirit of purity whereby they may attain to the level of loving Him, as it is said, "And thou shalt return unto the Lord thy God, and hearken to His voice according to all that I command thee this day, thou and thy children, with all thy heart and with all thy soul" (ibid. 30:2); and in the same connection it is said, "And the Lord thy God will circumcise thy heart, and the heart of thy seed..." (ibid. 6) to attain to the love of God. *The Prophets* and *The Writings* are replete with references to repentance, so that all of the principles of repentance are contained within them, as will be explained.

17. The Ways of the Righteous (15th cent.), The Gate of Teshuvah

There are four kinds of repentance: repentance by conquering a temptation that comes towards him; repentance by building of a fence between himself and temptation; repentance by the weighing of values, and repentance by following what is written.

Repentance by conquering a temptation that comes towards him – what is meant by this? If he sinned with a woman, or through the commission of a theft, and this woman comes, or that opportunity to steal comes once again to his hand, and he might have sinned like the previous time, for he is still in the strength of his lust and in the full eagerness of his desire, and his heart burns after her, and she is willing, but he withholds his spirit from committing the sin, and tears away his lust because of his reverence for God alone – this is a complete repentance.

What do we mean by repentance in which one builds a fence between himself and his temptation? A man should not look at the laughing amusement of matrons and virgins and he should not look directly in the face of a woman or between her breasts and not even at his own wife before she has immersed herself after the period of prohibition. And thus should he make a fence around all the commandments. And our teacher, Abraham ben David, of blessed memory, wrote: "And we have seen in connection with our Sages that they were completely pious men and they used to build many fences to protect themselves from temptation. And there was among them even one who separated himself from his wife after he had fulfilled the commandment of "Be fruitful and multiply!" And each of them would fence himself of from temptation according to the manner of man he knew himself to be. For there is a man who has a lust to commit one sin but not another. For example, one may have a desire to commit fornication but not to steal, and another may have the lust to steal but not to commit the sin of fornication. Therefore every one must make fences according to what he sees in himself, against those temptations wherein his evil inclination is gaining strength. If his mind is drawn to theft, let him refrain from receiving pledges in trust or from managing the property of others. And thus must one make fences for everything

16. ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער

א

א מן הטובות אשר היטיב השם יתברך עם ברואינו, כי הכין להם הדרך לעלות מתוך פחת מעשיהם ולנוס מפח פשעיהם, לחשוך נפשם מני שחת ולהשיב מעליהם אפו, ולמדם והזהירם לשוב אליו כי יחטאו לו, לרוב טובו וישרו כי הוא ידע יצרם, שנאמר (תהלים כה, ח): "טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך", ואם הרבו לפשוע ולמרוד ובגד בוגדים בגדו, לא סגר בעדם דלתי תשובה, שנאמר (ישעיה לא, ו): "שובו לאשר העמיקו סרה". ונאמר (ירמיה ג, כב): "שובו בנים שובבים ארפה משובותיכם".

...והתבאר בתורה, כי יעזור ה' לשבים כאשר אין יד טבעם משגת ויחדש בקרבם רוח טהורה להשיג מעלת אהבתו, שנאמר (דברים ל, ב): "ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך". ואומר בגוף הענין (דברים ל, ו): "ומל ה' את לבבך ואת לבב זרעך" - להשיג אהבתו.

17. ספר אורחות צדיקים שער התשובה

ארבעה מיני תשובות הם: תשובת הבאה, תשובת הגדר, תשובת המשקל ותשובת הכתוב:

תשובת הבאה כיצד? אם חטא באשה או בגניבה, ובאה האשה או אותו עוון לידו והיה יכול לחטוא כבראשונה, והוא עדיין בחוזק תאוותו ובחשק יצרו, ולבו בוער אחריה, והיא מתרצית לו, ועוצר רוחו, ומנתק תאוותו מיראת שמים לבד - זוהי תשובה שלימה.

תשובת הגדר כיצד? לא יראה שחוק נשים ובתולות, ולא [יסתכל] באשה בפניה או בין דדיה, ואפילו באשתו בעוד שלא טבלה. וכן יעשה גדר לכל המצוות. וכתב רבינו אברהם בן דוד, זכרונו לברכה: וראינו לרבותינו, שהיו חסידים גמורים והיו גודרים עצמם בכמה גדרים, והיה מהם מי שפרש מאשתו אחרי שקיים מצות פריה ורביה, וכל אחד ואחד היה גודר עצמו לפי מה שהיה מכיר את עצמו. [כי יש] אדם שיש לו תאוה לעבירה אחת ואין לו תאוה לעבירה אחרת, כגון לאחד יש תאוה לזנות ולא לגנוב, ולשני יש תאוה לגנוב ולא לזנות. לכן כל אחד יעשה גדרים לפי מה שרואה שיצרו מתגבר עליו. אם דעתו נמשכת לגניבה, יתרחק מלקבל פקדונות ולהשתדל בשל אחרים, וכן יעשה גדרים לכל דבר.

...ודוד המלך עשה מלחמה עם יצרו,

wherein he is tempted.

... And King David waged war against his desire, and when he saw that his desire was not mild and his nature gentle and when he realized that he could not overcome it, he stood up and slew it, as it is said, 'And my heart is wounded within me' (Ps. 109:22). And the meaning of it is that Abraham had a desire that was gentle, and his nature was easy and pleasant, and it was not necessary for him to wage war against it. As they said (Nedarim 32b): At first, the Holy One, Blessed be He, caused Abraham to rule over two hundred and forty-three limbs. But later God caused him to rule over two hundred and forty-eight limbs, by giving him dominion over his two eyes and his two ears, and his membrum (i.e., because of his willingness to undergo circumcision, he achieved complete control over any sex impulse). But as for David, his desire was always hard and strong, and he had to wage war against it every day, and when he saw that he could not withstand it, he arose up against his evil desire and slew it. There are those who say that David slew his desire by fasting, and there are those who say he kept away from women altogether, for he feared lest that which was permitted might seduce him into doing something that was forbidden. Whichever version is correct (they both agree that) after David saw that his desire was gaining mastery over him, he set himself to make it yield, to fight against it, until he succeeded in subduing it.

The best fence with which to subdue the evil inclination is to learn to bear physical hunger – that is, to lessen the pleasures and the delights of eating and drinking, but not to refrain from enjoying the pleasure of aromatic odors and from washing with warm water for he gets pleasure from its warmth. And the little food that he eats should be well seasoned and well prepared so that it will be pleasing to him and so that his soul will accept it and be appeased with a little of it. And a man should always take a little less food than he needs and that would satisfy his desire. And he should not drink wine unless it is diluted, in order that he should not become drunk. And concerning this, our Sages, of blessed memory, said, "Do not indulge too freely in a meal which you enjoy" (Gittin 70a). There are two advantages to this. First, his eating will have no harmful effects. And, secondly, there is the subduing of the evil inclination and the breaking of lust. And, just as I have explained concerning the meal, there should this be the way of treating all the pleasures and delights of the world: a man should never satisfy his desire completely. And, needless to say, a man should guard himself against food that he knows are harmful to him, for a man who eats things that harm him, even though he can get other food, commits a crime against his own body, because he goes after his lust and does not care about the loss of his body. And this is the way of the evil inclination and its counsel: it seduces him from the way of life, to the way of death.

...Every man is in a position to know for himself, just what kind of a fence he should build, in accordance with his own requirement. But the best of all fences is that he should guard his eyes from longing for what does not belong to him. And if he lessens his eying of things that are not his, he will be called modest, and bashful. As was said concerning the woman who had one arm amputated and yet her husband was not aware of this until the day of her death. And they said of him, "How modest is this man that he was not aware of this in his wife!" (Shabbath 53b). And if he guards his eyes, his heart will also be well-guarded. And since his eyes and his heart are well-guarded, he will be well-guarded through and through.

Repentance through the weighing of values – what is meant by that? This means that he should suffer pain in proportion to the pleasure that he derived from the sin. He should afflict himself by fasting and by the lessening of food and drink, and in cohabitation and in all manner of pleasures, he should reduce the amount.

Repentance by following what is written – what is meant by that? If he had intercourse with his wife during her unclean period, for which transgression the penalty is that he be cut off from his people, or if he committed any of the sins for

וראה שלא היה יצרו רך וטבעו נח, ולא היה יכול לו, ועמד והרגו, שנאמר (תהלים קט כב): "ולבי חלל בקרבי". פירוש: אברהם היה יצרו רך וטבעו נח וערב, ולא היה צריך לעשות עמו מלחמה, כדאמרינן (נדרים לב ב): בתחילה המליכו הקדוש ברוך הוא לאברהם על מאתים וארבעים ושלושה איברים, ולבסוף המליכו על מאתים וארבעים ושמונה איברים, והוסיף לו ממשלה על שתי עינים ושתי אזנים וראש הגוייה. אבל דוד היה לעולם יצרו/יצרו/ קשה וחזק, והיה צריך לעשות עמו מלחמה בכל יום, וכאשר ראה שאינו יכול לעמוד בו, עמד עליו והרגו. יש אומרים, שהרגו בתענית, ויש אומרים שפרש מן האשה לגמרי, כי ירא שמה ההיתר יסיתו לאיסור. בין כדברי זה ובין כדברי זה, אחרי שראה שיצרו מתגבר עליו, שם פניו להכריעו ולהילחם עמו, עד שהכניעו והכריעו.

הגדר המעולה להכנעת היצר הוא רעבון הנפש, למעט התענוגים וההנאות במאכל ובמשתה, רק שיהנה מן הריח הטוב ומן רחיצת חמים לפי שהחמים ערבים עליו, והמאכל המועט יהיה מתובל ומתוקן יפה בעבור שיערב עליו, ותהיה נפשו מקבלתו ומתפייסת במעט ממנו. ולעולם יניח מעט מכדי צרכו ומהשלמת תאוותו. ולא ישתה יין כי אם מזוג, כדי שלא ישתכר. ועל זה אמרו רבותינו, זכרונם לברכה (גיטין ע א): סעודה שהנאתך ממנה משוך ידך ממנה. ושתי תקנות יש בענין: האחת שלא תזיקנו אכילתו, והשניה היא כניעת היצר ושבירת התאוה. וכמו שביארתי בסעודה, כן הדרך בכל ההנאות והתענוגים שבעולם, שלא ימלא אדם כל תאוותו, ואין צריך לומר שישמור אדם עצמו מן המאכלים שהוא מכיר שהם מזיקים אותו, כי האוכל דברים שמזיקים אותו, ואפשר לו במאכל אחר, הרי הוא פושע בגופו, מפני שהולך אחר תאוותו ואינו חושש על אבידת גופו. והרי זוהי דרך יצר הרע ועצתו, שמסיתו מדרך החיים אל דרך המות.

כל אדם יכול לדעת בעצמו, איך יגדור לפי עניינו. והראש לכל הגדרים שישמור ענינו במה שאינו שלו. ואם ימעט ראייתו ממה שאינו שלו, נקרא צנוע וביישן, כמו שאמרו (שבת נג ב) על אותה אשה שהיתה גידמת ולא הכיר בה בעלה עד יום מותה, ואמרו עליו: כמה צנוע איש זה שלא הכיר באשתו! ואם ישמור ענינו, נמצא לבו שמור, ומתוך שלבו ועיניו שמורים, נמצא כולו שמור.

תשובת המשקל כיצד? כפי הנאה שנהנה מן העבירה, יעשה לו צער בתענית ובמיעוט אכילה ושתייה, ובענין המשכב ובענין כל ההנאות ימעט.

which he must be sentenced to death by a court of law, or to be lashed, let him accept it upon himself to suffer pain and let him inflict pain upon himself, as it is written in the Torah. Now, the Rokeah has written how one may inflict pain upon himself for various sins. And we also find in the Talmud that they were accustomed to fast even for a very minor sin, even for mere talk. As in the case of the Sage who said, "I am ashamed of your words, oh House of Shammai." And because of this remark he sat fasting until his teeth became black (Hagigah 22b). And there is also a story concerning Rabbi Hisda who said to Rabbi Huna on the question of respect due to another, "What of a disciple whom his teacher needs (because the disciple possesses traditions received from other scholars and which the teacher does not know), does this disciple have to stand in honor of the teacher?" Rabbi Huna retorted to Rabbi Hisda, "I do not need you." And for this apparent slight each one sat fasting many times (Baba Mezi'a 33a).

תשובה הכתוב כיצד? אם בא על הנדה ויש לו בזה כרת, או שעבר על חייבי מיתות בית דין או מלקות, יקבל עליו להצטער ולעשות צער לעצמו כענין הכתוב בתורה. והנה הרוקח כתב, היאך יעשה צער לעצמו על כמה עבירות. וכן מצינו בתלמוד, שהיו רגילים בתענית אפילו על חטא קל מאד, אפילו בדיבור בעלמא. כמו שאמר חכם אחד (חגיגה כב ב): בושני מדבריכם בית שמאי, ועל זה ישב בתענית עד שהושחרו שיניו. וכן (בבא מציעא לג א): מעשה ברב חסדא שאמר לרב הונא: תלמיד ורבו צריך לו, מהו שיעמוד לפניו? אמר ליה רב הונא לרב חסדא: לא צריכנא לך! ועל זה ישב (רב חסדא) בכמה תעניות.

18. Maimonides (1135-1204), *Mishneh Torah, Sefer Madah: Hilchot Teshuvah 1*

Halacha 1

If a person transgresses any of the mitzvot of the Torah, whether a positive command or a negative command - whether willingly or inadvertently - when he repents, and returns from his sin, he must confess before God, blessed be, He as [Numbers 5:6-7] states: "If a man or a woman commit any of the sins of man... they must confess the sin that they committed."

This refers to a verbal confession. This confession is a positive command.

How does one confess: He states: "I implore You, God, I sinned, I transgressed, I committed iniquity before You by doing the following. Behold, I regret and am embarrassed for my deeds. I promise never to repeat this act again."

These are the essential elements of the confessional prayer. Whoever confesses profusely and elaborates on these matters is worthy of praise.

Those who bring sin offerings or guilt offerings must also [confess their sins] when they bring their sacrifices for their inadvertent or willful transgressions. Their sacrifices will not atone for their sins until they repent and make a verbal confession as [Leviticus 5:5] states: "He shall confess the sin he has committed upon it."

Similarly, those obligated to be executed or lashed by the court do not attain atonement through their death or lashing unless they repent and confess.

Similarly, someone who injures a colleague or damages his property, does not attain atonement, even though he pays him what he owes until he confesses and makes a commitment

never to do such a thing again as implied by the phrase [Numbers, *loc. cit.*], "any of the sins of man."

Halacha 2

Since the goat sent [to Azazel] atones for all of Israel, the High Priest confesses upon it as a spokesman for all of Israel as [Leviticus 16:21] states: "He shall confess upon it all the sins of the children of Israel."

The goat sent to Azazel atones for all the transgressions in the Torah, the severe and the lighter [sins]; those violated intentionally and those transgressed inadvertently; those which [the transgressor] became conscious of and those which he was not conscious of. All are atoned for by the goat sent [to Azazel]. This applies only if one repents. If one does not repent, the goat only atones for the light [sins].

Which are light sins and which are severe ones? The severe sins are those for which one is liable for execution by the court or *karet*. False and unnecessary oaths are also considered severe sins even though they are not [punished by] *karet*. [The violation of] the other prohibitions and [the failure to perform] positive

18. רמב"ם הלכות תשובה פרק ראשון

הלכות תשובה מצות עשה אחת והוא שישוב החוטא מחטאו לפני ה' ויתודה: וביאור מצוה זו ועיקרים הנגזרים עמה בגללה בפרקים אלו:

א. כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא שנאמר איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים וידוי זה מצות עשה כיצד מתודין אומר אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרי נחמתי ובושתי במעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה וזהו עיקרו של וידוי וכל המרבה להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משובח וכן בעלי חטאות ואשמות בעת שמביאין קרבנותיהן על שגגתן או על זדונן אין מתכפר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה ויתודו וידוי דברים שנאמר והתודה אשר חטא עליה וכן כל מחוייבי מיתות בית דין ומחוייבי מלקות אין מתכפר להן במיתתן או בלקייתן עד שיעשו תשובה ויתודו וכן החובל בחבירו והמזיק ממונו אף על פי ששילם לו מה שהוא חייב לו אינו מתכפר עד שיתודה וישוב מלעשות כזה לעולם שנאמר מכל חטאות האדם:

ב. שעיר המשתלח לפי שהוא כפרה על כל ישראל כהן גדול מתודה עליו על לשון כל ישראל שנאמר והתודה עליו את כל עונות בני ישראל שעיר המשתלח מכפר על כל עבירות שבתורה הקלות והחמורות בין שעבר בזדון בין שעבר בשגגה בין שהודע לו בין שלא הודע לו הכל מתכפר בשעיר המשתלח והוא שעשה תשובה אבל אם לא עשה תשובה אין השעיר מכפר לו אלא על הקלות ומה הן הקלות ומה הן החמורות החמורות הן שחייבין עליהם מיתת בית דין או כרת ושבועת שוא ושקר אף על פי שאין בהן כרת הרי הן מן החמורות ושאר מצות לא

commandments that are not punishable by *karet* are considered light [sins].

Halacha 3

At present, when the Temple does not exist and there is no altar of atonement, there remains nothing else aside from Teshuvah.

Teshuvah atones for all sins. Even a person who was wicked his whole life and repented in his final moments will not be reminded of any aspect of his wickedness as [Ezekiel 33:12] states "the wickedness of the evil one will not cause him to stumble on the day he repents his wickedness."

The essence of Yom Kippur atones for those who repent as [Leviticus 16:30] states: "This day will atone for you."

Halacha 4

Even though Teshuvah atones for all [sins] and the essence of Yom Kippur brings atonement, [there are different levels of sin and hence, differences in the degree of atonement.] There are sins that can be atoned for immediately and other sins which can only be atoned for over the course of time. What is implied?

If a person violates a positive command which is not punishable by *karet* and repents, he will not leave that place before he is forgiven. Concerning these sins, [Jeremiah 3:22] states: "Return, faithless children! I will heal your rebellious acts."

If a person violates a prohibition that is not punishable by *karet* or execution by the court and repents, Teshuvah has a tentative effect and Yom Kippur brings atonement as [Leviticus, *loc. cit.* states "This day will atone for you."

If a person violates [sins punishable by] *karet* or execution by the court and repents, Teshuvah and Yom Kippur have a tentative effect and the sufferings which come upon him complete the atonement. He will never achieve complete atonement until he endures suffering for concerning these [sins, Psalms 89:33] states: "I will punish their transgression with a rod."

When does the above apply: When the desecration of God's name is not involved in the transgression. However, a person who desecrated God's name, even though he repented, Yom Kippur arrived while he continued his repentance, and he experienced suffering, will not be granted complete atonement until he dies. The three: repentance, Yom Kippur, and suffering have a tentative effect and death atones as [Isaiah 22:14] states: "It was revealed in my ears [by] the Lord of Hosts, surely this iniquity will not be atoned for until you die."

תעשה ומצות עשה שאין בהן כרת הם הקלות:

ג. בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין לנו מזבח כפרה אין שם אלא תשובה התשובה מכפרת על כל העבירות אפילו רשע כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום דבר מרשעו שנאמר רשעת הרשע לא יכשל בה ביום שבו מרשעו ועצמו של יום הכפורים מכפר לשבים שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם: ד. אע"פ שהתשובה מכפרת על הכל ועצמו של יוה"כ מכפר יש עבירות שהן מתכפרים לשעתן ויש עבירות שאין מתכפרים אלא לאחר זמן כיצד עבר אדם על מצות עשה שאין בה כרת ועשה תשובה אינו זז משם עד שמוחלין לו ובאלו נאמר שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם וגו' עבר על מצות לא תעשה שאין בה כרת ולא מיתת בית דין ועשה תשובה תשובה תולה ויום הכפורים מכפר ובאלו נאמר כי ביום הזה יכפר עליכם עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה תשובה ויוה"כ תולין ויסורין הבאין עליו גומרין לו הכפרה ולעולם אין מתכפר לו כפרה גמורה עד שיבואו עליו יסורין ובאלו נאמר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם במה דברים אמורים בשלא חילל את השם בשעה שעבר אבל המחלל את השם אע"פ שעשה תשובה והגיע יום הכפורים והוא עומד בתשובתו ובאו עליו יסורין אינו מתכפר לו כפרה גמורה עד שימות אלא תשובה יוה"כ ויסורין שלשתן תולין ומיתה מכפרת שנאמר ונגלה באזני ה' צבאות וגו' אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון:

19. Maimonides, *Mishneh Torah, Sefer Madah: Hilchot Teshuvah 5*

Halacha 1

Free will is granted to all men. If one desires to turn himself to the path of good and be righteous, the choice is his. Should he desire to turn to the path of evil and be wicked, the choice is his.

This is [the intent of] the Torah's statement (Genesis 3:22): "Behold, man has become unique as ourselves, knowing good and evil," i.e., the human species became singular in the world with no other species resembling it in the following quality: that man can, on his own initiative, with his knowledge and thought, know good and evil, and do what he desires. There is no one who can prevent him from doing good or bad. Accordingly, [there was a need to drive him from the Garden of Eden,] "lest he stretch out his hand [and take from the tree of life]."

Halacha 2

A person should not entertain the thesis held by the fools among the gentiles and the majority of the undeveloped among Israel that, at the time of a man's creation, The Holy One, blessed be He, decrees whether he will be righteous or wicked.

This is untrue. Each person is fit to be righteous like Moses, our teacher, or wicked, like Jeroboam. [Similarly,] he may be wise or foolish, merciful or cruel, miserly or generous, or [acquire] any other character traits. There is no one who compels him, sentences him, or leads him towards either of these two paths. Rather, he, on his own initiative and decision, tends to the path he chooses.

19. רמב"ם הלכות תשובה פרק ה

הלכה א
רשות לכל אדם נתונה אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו, ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו, הוא שכתוב בתורה הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע, כלומר הן מין זה של אדם היה יחיד בעולם ואין מין שני דומה לו בזה הענין שיהא הוא מעצמו בדעתו ובמחשבתו יודע הטוב והרע ועושה כל מה שהוא חפץ ואין מי שיעכב בידו מלעשות הטוב או הרע וכיון שכן הוא פן ישלח ידו.

הלכה ב
אל יעבור במחשבתך דבר זה שאומרים טפשי אומה"ע ורוב גולמי בני ישראל שהקב"ה גוזר על האדם מתחלת ברייתו להיות צדיק או רשע, אין הדבר כן אלא כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו או רשע כירבעם או חכם או א סכל או רחמן או אכזרי או כילי או שוע וכן שאר כל הדעות, ואין לו מי שיכפהו

This was [implied by the prophet,] Jeremiah who stated [Eichah 3:381: "From the mouth of the Most High, neither evil or good come forth." Accordingly, it is the sinner, himself, who causes his own loss.

Therefore, it is proper for a person to cry and mourn for his sins and for what he has done to his soul, the evil consequences, he brought upon it. This is implied by the following verse [*ibid.*:39]: "Of what should a living man be aggrieved? [A man of his sins.]"

[The prophet] continues explaining, since free choice is in our hands and our own decision [is what prompts us to] commit all these wrongs, it is proper for us to repent and abandon our wickedness, for this choice is presently in our hand. This is implied by the following verse [*ibid.*:40]: "Let us search and examine our ways and return [to God]."

Halacha 3

This principle is a fundamental concept and a pillar [on which rests the totality] of the Torah and mitzvot as [Deuteronomy 30:15] states: "Behold, I have set before you today life [and good, death and evil]." Similarly, [Deuteronomy 11:26] states, "Behold, I have set before you today [the blessing and the curse]," implying that the choice is in your hands.

Any one of the deeds of men which a person desires to do, he may, whether good or evil. Therefore, [Deuteronomy 5:26] states:

"If only their hearts would always remain this way." From this, we can infer that the Creator does not compel or decree that people should do either good or bad. Rather, everything is left to their [own choice].

Halacha 4

Were God to decree that an individual would be righteous or wicked or that there would be a quality which draws a person by his essential nature to any particular path [of behavior], way of thinking, attributes, or deeds, as imagined by many of the fools [who believe] in astrology - how could He command us through [the words of] the prophets: "Do this," "Do not do this," "Improve your behavior," or "Do not follow after your wickedness?"

[According to their mistaken conception,] from the beginning of man's creation, it would be decreed upon him, or his nature would draw him, to a particular quality and he could not depart from it.

What place would there be for the entire Torah? According to which judgement or sense of justice would retribution be administered to the wicked or reward to the righteous? Shall the whole world's Judge not act justly!

A person should not wonder: How is it possible for one to do whatever he wants and be responsible for his own deeds? - Is it possible for anything to happen in this world without the permission and desire of its Creator as [Psalms 135:6] states:

"Whatever God wishes, He has done in the heavens and in the earth?"

One must know that everything is done in accord with His will and, nevertheless, we are responsible for our deeds.

How is this [apparent contradiction] resolved? Just as the Creator desired that [the elements of] fire and wind rise upward and [those of] water and earth descend downward, that the heavenly spheres revolve in a circular orbit, and all the other creations of the world follow the nature which He desired for them, so too, He desired that man have free choice and be responsible for his deeds, without being pulled or forced. Rather, he, on his own initiative, with the knowledge which God has granted him, will do anything that man is able to do.

Therefore, he is judged according to his deeds. If he does good, he is treated with beneficence. If he does bad, he is treated harshly. This is implied by the prophets' statements: "This has been the doing of your hands" [Malachi 1:9]; "They also have chosen their own paths" [Isaiah 66:3].

This concept was also implied by Solomon in his statement [Ecclesiastes 11:9]:

"Young man, rejoice in your youth... but, know that for all these things God will bring you to judgment," i.e., know that you have the potential to do, but in the

ולא גוזר עליו ולא מי שמושכו לאחד משני הדרכים אלא הוא מעצמו ומדעתו נוטה לאי זו דרך שירצה, הוא שירמיהו אמר מפי עליון לא תצא הרעות והטוב, כלומר אין הבורא גוזר על האדם להיות טוב ולא להיות רע, וכיון שכן הוא נמצא זה החוטא הוא הפסיד את עצמו, ולפיכך ראוי לו לבכות ולקונן על חטאיו ועל מה שעשה לנפשו וגמלה רעה, הוא שכתוב אחריו מה יתאוונ אדם חי וגו', וחזר ואמר הואיל ורשותנו בידינו ומדעתנו עשינו כל הרעות ראוי לנו לחזור בתשובה ולעזוב רשענו שהרשות עתה בידינו הוא שכתוב אחריו נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה וגו'.

הלכה ג

ודבר זה עיקר גדול הוא והוא עמוד התורה והמצוה שנאמר ראה נתתי לפניך היום את החיים, וכתוב ראה אנכי נתן לפניכם היום, כלומר שהרשות בידכם וכל שיחפוץ האדם לעשות ממעשה בני האדם עושה בין טובים בין רעים, ומפני זה הענין נאמר מי יתן והיה לבבם זה להם, כלומר שאין הבורא כופה בני האדם ולא גוזר עליהן לעשות טובה או רעה אלא הכל מסור להם.

הלכה ד

אילו האל היה גוזר על האדם להיות צדיק או רשע או אילו היה שם דבר שמושך את האדם בעיקר תולדתו לדרך מן הדרכים או למדע מן המדעות או לדעה מן הדעות או למעשה מן המעשים כמו שבודים מלבם הטפשים הוברי שמים היאך היה מצוה לנו על ידי הנביאים עשה כך ואל תעשה כך הטיבו דרכיכם ואל תלכו אחרי רשעכם והוא מתחלת ברייתו כבר נגזר עליו או תולדתו תמשוך אותו לדבר שאי אפשר לזוז ממנו, ומה מקום היה לכל התורה כולה ובאי זה דין ואיזה משפט נפרע מן הרשע או משלם שכר לצדיק, השופט כל הארץ לא יעשה משפט, ואל תתמה ותאמר היאך יהיה האדם עושה כל מה שיחפוץ ויהיו מעשיו מסורים לו וכי יעשה בעולם דבר שלא ברשות קונו ולא חפצו והכתוב אומר כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ, דע שהכל כחפצו יעשה ואף על פי שמעשינו מסורין לנו, כיצד כשם שהיוצר חפץ להיות האש והרוח עולים למעלה והמים והארץ יורדים למטה והגלגל סובב בעיגול וכן שאר בריות העולם להיות כמנהגן שחפץ בו, ככה חפץ להיות האדם רשותו בידו וכל מעשיו מסורין לו ולא יהיה לו לא כופה ולא מושך אלא הוא מעצמו ובדעתו שנתן לו האל עושה כל שהאדם יכול לעשות, לפיכך דנין אותו לפי מעשיו אם עשה טובה מטיבין לו ואם עשה רעה מריעין לו, הוא שהנביא אומר מידכם היתה זאת לכם, גם המה בחרו בדרכיהם, ובענין זה אמר שלמה שמח בחר

future, you will have to account for your deeds.

Halacha 5

One might ask: Since The Holy One, blessed be He, knows everything that will occur before it comes to pass, does He or does He not know whether a person will be righteous or wicked?

If He knows that he will be righteous, [it appears] impossible for him not to be righteous. However, if one would say that despite His knowledge that he would be righteous, it is possible for him to be wicked, then His knowledge would be incomplete.

Know that the resolution to this question [can be described as]: "Its measure is longer than the earth and broader than the sea." Many great and fundamental principles and lofty concepts are dependent upon it. However, the statements that I will make must be known and understood [as a basis for the comprehension of this matter].

As explained in the second chapter of *Hilchot Yesodei HaTorah*, The Holy One, blessed be He, does not know with a knowledge that is external from Him as do men, whose knowledge and selves are two [different entities]. Rather, He, may His name be praised, and His knowledge are one.

Human knowledge cannot comprehend this concept in its entirety for just as it is beyond the potential of man to comprehend and conceive the essential nature of the Creator, as [Exodus 33:20] states: "No man will perceive, Me and live," so, too, it is beyond man's potential to comprehend and conceive the Creator's knowledge. This was the intent of the prophet's [Isaiah 55:8] statements: "For My thoughts are not your thoughts, nor your ways, My ways."

Accordingly, we do not have the potential to conceive how The Holy One, blessed be He, knows all the creations and their deeds. However, this is known without any doubt: That man's actions are in his [own] hands and The Holy One, blessed be He, does not lead him [in a particular direction] or decree that he do anything.

This matter is known, not only as a tradition of faith, but also, through clear proofs from the words of wisdom. Consequently, the prophets taught that a person is judged for his deeds, according to his deeds - whether good or bad. This is a fundamental principle on which is dependent all the words of prophecy.

בילדותך ודע כי על כל אלה ב ביאך
האלהים במשפט, כלומר דע שיש בידך
כח לעשות ועתיד אתה ליתן את הדין.

הלכה ה

שמה תאמר והלא הקב"ה יודע כל מה
שיהיה וקודם שיהיה ידע שזה יהיה צדיק
או רשע או לא ידע, אם ידע שהוא יהיה
צדיק אי אפשר שלא יהיה צדיק ואם
תאמר שידע שיהיה צדיק ואפשר שיהיה
רשע הרי לא ידע הדבר על בוריו, דע
שתשובת שאלה זו ארוכה מארץ מדה
ורחבה מני ים וכמה עיקרים גדולים
והררים רמים תלויים בה אבל צריך אתה
לידע ולהבין בדבר זה שאני אומר, כבר
בארנו בפ' שני מהלכות יסודי התורה
שהקב"ה אינו יודע מדיעה שהיא חוץ
ממנו כבני אדם שהם ודעתם שנים, אלא
הוא יתעלה שמו ודעתו אחד ואין דעתו
של אדם יכולה להשיג דבר זה על בוריו
וכשם שאין כח באדם להשיג ולמצוא
אמתת הבורא שנאמר כי לא יראני האדם
וחי אין כח באדם להשיג ולמצוא דעתו
של בורא, הוא שהנביא אמר כי לא
מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם
דרכי, וכיון שכן הוא אין בנו כח לידע
היאך ידע הקב"ה כל הברואים והמעשים
אבל ג נדע בלא ספק שמעשה האדם ביד
האדם ואין הקב"ה מושכו ולא גוזר עליו
לעשות כך, ולא מפני קבלת הדת בלבד
נודע דבר זה אלא בראיות ברורות מדברי
החכמה, ומפני זה נאמר בנבואה שדנין
את האדם על מעשיו כפי מעשיו אם טוב
ואם רע וזה הוא העיקר שכל דברי
הנבואה תלויין בו

20. Maimonides, *Mishneh Torah, Sefer Madah: Hilchot Teshuvah 7:1-3*

Halacha 1

Since free choice is granted to all men as explained, a person should always strive to do Teshuvah and to confess verbally for his sins, striving to cleanse his hands from sin in order that he may die as a Baal-Teshuvah and merit the life of the world to come.

Halacha 2

A person should always view himself as leaning towards death, with the possibility that he might die at any time. Thus, he may be found as a sinner.

Therefore, one should always repent from his sins immediately and should not say: "When I grow older, I will repent," for perhaps he will die before he grows older.

This was implied by the wise counsel given by Solomon [Ecclesiastes 9:8]: "At all times, your clothes should be white."

Halacha 3

A person should not think that repentance is only necessary for those sins that involve deed such as promiscuity, robbery, or theft. Rather, just as a person is obligated to repent from these, similarly, he must search after the evil character traits he has. He must repent from anger, hatred, envy, frivolity, the pursuit of money and honor, the pursuit of gluttony, and the like. He must repent for all [of the above].

These sins are more difficult than those that involve deed. If a person is attached to these, it is more difficult for him to separate himself. In this context, [Isaiah

20. רמב"ם הלכות תשובה פרק ז

הלכה א

הואיל ורשות כל אדם נתונה לו כמו
שבארנו ישתדל אדם לעשות תשובה
ולהתודות בפיו מחטאיו ולנעור כפיו
מחטאיו כדי שימות והוא בעל תשובה
ויזכה לחיי העולם הבא.

הלכה ב

לעולם יראה אדם עצמו כאילו הוא נוטה
למות ושמה ימות בשעתו ונמצא עומד
בחטאו לפיכך ישוב מחטאיו מיד, ולא
יאמר כשאזקין אשוב שמה ימות טרם
שיזקין, הוא ששלמה אמר בחכמתו בכל
עת יהיו בגדיך לבנים.

הלכה ג

אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות
שיש בהן מעשה כגון זנות וגזל וגניבה,
אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו כך
הוא צריך לחפש בדעות רעות שישי לו
ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה
ומן ההתול ומרדיפת הממון והכבוד
ומרדיפת המאכלות וכיוצא בהן מן הכל
צריך לחזור בתשובה, ואלו העונות קשים
מאותן שישי בהן מעשה שבזמן שאדם
נשקע באלו קשה הוא לפרוש מהם, וכן

<p>55:7] exhorts: "May the wicked abandon his path and the crooked man, his designs."</p>	<p>הוא אומר יעזוב רשע וגו'.</p>
<p>21. Jean-Paul Sartre (1905-1980), <i>Words</i>, page 70</p>	
<p>I had sneaked onto the train and had fallen asleep, and when the ticket-collector shook me and asked for my ticket, I had to admit that I had none. Nor did I have the money with which to pay my fare on the spot. I began by pleading guilty. I had left my identity card at home, I no longer even remembered how I had gotten by the ticket-puncher, but I admitted that I had sneaked on to the train. Far from challenging the authority of the ticket-collector, I loudly proclaimed my respect for his functions and complied in advance with his decision. At that extreme degree of humility, the only way I could save myself was by reversing the situation. I therefore revealed that I had to be in Dijon for important and secret reasons, reasons that concerned France and perhaps all mankind. If things were viewed in this new light, it would be apparent that no one in the entire train had as much right as I to occupy a seat. Of course, this involved a higher law which conflicted with the regulations, but if the ticket-taker took it upon himself to interrupt my journey, he would cause grave complications, the consequences of which would be his responsibility. I urged him to think it over: was it reasonable to doom the entire species to disorder under the pretext of maintaining order in a train? Such is pride: the plea of the wretched. Only passengers with tickets have the right to be modest. I never knew whether I won my case. The ticket-collector remained silent. I repeated my arguments. So long as I spoke, I was sure he would not make me get off. We remained face to face, one mute, and the other inexhaustible, in the train that was taking us to Dijon. The train, the ticket-collector, and the delinquent were myself.</p>	
<p>22. Jean Paul Sartre</p>	
<p>Man is condemned to be free; because once thrown into the world, he is responsible for everything he does.</p>	
<p>23. Reb Nachman of Bratslav (1772-1810), <i>Likutey Moharan</i>, 6:3</p>	<p>23. לקוטי מוהר"ן ו:</p>
<p>One should always hold on to the attribute of <i>teshuvah</i> (repentance)...for a person must do <i>teshuvah</i> for one's initial <i>teshuvah</i>, meaning for the "I erred, I transgressed, I sinned" which one has already said....</p> <p>Even if a person knows within himself that he has made a complete <i>teshuvah</i>, nevertheless he still need to make <i>teshuvah</i> for his initial <i>teshuvah</i>, for at first, he made <i>teshuvah</i> according to his capability, but later on, certainly he does <i>teshuvah</i>, certainly he grasps and attains more of the Holy One of Blessing. Accordingly, his attainment now certainly surpasses his attainment then, as the correlation between matter [and spirit]. Therefore, one must do <i>teshuvah</i> for his initial understanding, for having turned God into form and matter.</p> <p>This is an aspect of the world to come, a world wholly of Shabbat, meaning full of <i>teshuvah</i>, as it is written, "And you shall return unto the Lord your God" (Deuteronomy 30). For the whole essence and purpose of the world to come is the attainment of His Godliness, as it is written, "For all will know Me, from the very young to the very old" (Jeremiah 31). This means that at every moment they will achieve a higher understanding, doing <i>teshuvah</i> for the previous one.</p>	<p>וצריך לאחוז תמיד במידת התשובה... שצריך לעשות תשובה על התשובה הראשונה, היינו על חטאתי – עויותי- פשעתי שאמר...</p> <p>אפילו אם יודע אדם בעצמו, שעשה תשובה שלמה, אף על פי כן צריך לעשות תשובה על תשובה הראשונה, כי מתחלה כשעשה תשובה עשה לפי השגתו, ואחר כך בודאי כשעושה תשובה, בודאי הוא מכיר ומשיג יותר את ה' יתברך, נמצא לפי השגתו שמשיג עכשיו, בודאי השגתו הראשונה הוא בבחינת גשמיות, נמצא, שצריך לעשות תשובה על השגתו הראשונה, על שהתגשם את רוממות אלקותו:</p> <p>וזה בחינת עולם הבא, שיהיה כולו שבת, היינו כולו תשובה, כמו שכתוב (דברים ל): "ושבת עד ה' אלקיך",</p> <p>כי עיקר עולם הבא הוא השגת אלקותו, כמו שכתוב (ירמיהו ל"א), כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם". נמצא בכל עת שישגו השגה יתרה, אזי יעשו תשובה על ההשגה הראשונה.</p>
<p>24. Rav Kook (1865-1935), <i>Orot HaKodesh</i> 3:97</p>	<p>24. בקשת האני העצמי צז</p>
<p>"And I am among the exiles [in the midst of the exile]" (Ezekiel 1:1), the inner, essential / of each person and of the community is truly revealed not only according to its holiness and purity, its supreme might, consumed in the pure illumination of sublime brightness burning within it. We have sinned as our fathers have, the sin of Adam, the first Man, who was <i>estranged from his essence</i>, who heeded the snake and <i>lost himself</i>, could offer no clear answer to the question, "Where art thou?" because he did not know his own mind,</p>	<p>ואני בתוך הגולה, האני הפנימי העצמי, של היחיד ושל הציבור, אינו מתגלה בתוכיותו רק לפי ערך הקדושה והטהרה שלו, לפי ערך הגבורה העליונה, הספוגה מהאורה הטהורה של זיו מעלה, שהיא מתלהבת בקרבו, חטאנו עם אבותינו, חטא האדם הראשון, שנתנכר לעצמיותו, שפנה לדעתו של נחש, ואבד את עצמו, לא ידע להשיב תשובה ברורה על שאלת</p>

because he had lost his true *I-ness* by his sin of bowing down to an alien god. Israel sinned – it went whoring after strange gods, deserted its own essence; Israel neglected the good. The Land sinned, denied her *selfhood*, sapped her own strength, pursuing aims and ends, did not devote all her hidden virtue to making the taste of the tree be as the taste of its fruit. She cast her eye outside of herself, taken up with fortunes and careers. She cursed the moon, lost her inner orbit, her contentment with her lot, began to dream of glorifying foreign kings. And thus the world *sinks ever deeper in loss of self*, of each and every individual and of the whole.

Learned educators come along, caught up with externality, they too are distracted from the *self* and add fuel to the fire, offering vinegar to the thirsty, cramming minds and hearts with everything other, everything outside of themselves, *and the self is gradually forgotten, because if "I" am not, neither is "he" and, moreover, neither are "thou."* "The breath of our nostrils, the anointed of the Lord" (Lamentations 4:20). That valor and might *is not external to us, it is our own breath, the Lord our God and David our King whom we shall seek*, we stand in awe before the Lord and before His goodness. We shall seek our "I," our selves, and we shall find us. Cast off all alien gods, remove every stranger and *mamzer*, "And know that I am the Lord your God, who brings you out from the Land of Egypt to be your God, I am the Lord."

איך, מפני שלא ידע נפשו, מפני שהאניות האמיתיות נאבדה ממנו, בחטא ההשתחואה לאל זר, חטא ישראל, זה אחרי אלהי נכר, את אניותו העצמית עזב, זנח ישראל טוב. חטאה הארץ, הכחישה את עצמיותה, צמצמה את חילה, הלכה אחרי מגמות ותכליתות, לא נתנה את כל חילה הכמוס להיות טעם עץ כטעם פריו, נשאה עין מחוץ לה, לחשוב על דבר גורלות וקריירות. קטרגה הירח, אבדה סיבוב פנימיותה, שמחת חלקה, חלמה על דבר הדרת מלכים חיצונית, וכה הולך העולם וצולל באבדן האני של כל אחד, של הפרט ושל הכלל. באים מחנכים מלומדים, מסתכלים בחיצוניות, מסיחים דעה גם הם מן האני, ומוסיפים תבן על המדורה, משקים את הצמאים בחומץ, מפטמים את המוחות ואת הלבבות בכל מה שהוא חוץ מהם, והאני הולך ומשתכח, וכיון שאין אני, אין הוא, וקל וחומר שאין אתה. רוח אפינו משיח ד', זהו גבורתו הדר גדלו, איננו מבחוץ לנו, רוח אפינו הוא, א ת ד' אלהינו ודוד מלכנו נבקש, אל ה' ואל טובו נפחד, את האני שלנו נבקש, את עצמנו נבקש ונמצא, הסר כל אלהי נכר, הסר כל זר וממזר, וידעתם כי אני ה' אלהיכם, המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים, אני ה'.

25. Rav Soleveitchik (1903-1993), Halakhic Man

The most fundamental principle of all is that man must create himself. It is this idea that Judaism introduced into the world. (p. 109)...

...The Halakhah introduced the concept of creation, in all its force and splendor, into both the commandments of repentance and the fundamental principles of providence, prophecy, and choice.

Repentance, according to the halakhic view, is an act of creation—self-creation. The severing of one's psychic identity with one's previous "I," and the creation of a new "I," possessor of a new consciousness, a new heart and spirit, different desires, longings, goals—this is the meaning of that repentance compounded of regret over the past and resolve for the future. (p.110)...

...The desire to be another person, to be different than I am now, is the central motif of repentance. Man cancels the law of identity and continuity which prevail in the "I" awareness by engaging in the wondrous, creative act of repentance. A person is creative; he was endowed with the power to create at his very inception. When he finds himself in a situation of sin, he takes advantage of his creative capacity, returns to God, and becomes a creator and self fashioner. Man, through repentance, creates himself, his own "I."....

...Here there comes to the fore the primary difference between the concept of repentance in Halakhah and the concept of repentance held by homo religiosus. The latter views repentance only from the perspective of atonement, only as a guard against punishment, as an empty regret which does not create anything, does not bring into being anything new. A deep melancholy afflicts his spirit. He mourns for the yesterdays that are irretrievably past, the times that have long since sunk into the abyss of oblivion, the deeds that have vanished like shadows, facts that he will never be able to change. Therefore, for homo religiosus, repentance is a wholly miraculous phenomenon made possible by the endless grace of the Almighty.

But such is not the case with halakhic man! Halakhic man does not indulge in weeping and despair, does not lacerate his flesh or flail away at himself. He does not afflict himself with penitential rites and forgoes all mortification of body and soul. Halakhic man is engaged in self-creation, in creating a new "I." He does not regret an irretrievably lost past but a past still in existence, one that stretches into and interpenetrates with the present and the future. He does not fight the shadows of a dead past, nor does he grapple with deeds that have faded away into the distance. Similarly, his resolve is not some vacuous decision made with regard to an obscure, distant future that has not as yet arrived. Halakhic man is concerned with the

image of the past that is alive and active in the center of his present tempestuous and clamorous life and with a pulsating, throbbing future that has already been "created." There is a living past and there is a dead past. There is a future that has not yet been "created", and there is a future already in existence." (p.113-114)